

ŠVEDSKA V SLUŽBI NEMČIJE.

Brzojavke nemškega poslanika gredo čez švedsko poslaništvo v Berlin.

Lansing izjavlja, da švedska vlada pomaga kajzerju potapljati ladje. Telegrami iz Argentine povzročili veliko senzacijo. Nove države v vojni. Veliko ogorčenje v Buenos Airesu. Švedski poslanik taji.

Buenos Aires, 10. sept. — Tudi švedski poslanik Lowen je prišel v Buenos Aires, da bi se srečal s švedskim poslanikom v Buenos Airesu. V Buenos Airesu vlada velika razburjenost, toda ljudstvo je mirno. Časopisje imenuje švedsko vlado največji diplomatizem, odkar traja vojna. Argentine vlada se bo danes bavila s tujimi zadevami.

Washington, 10. sept. — Ameriška vlada ne bo storila ničesar za švedski poslanik, ki je prišel v Buenos Aires, da bi se srečal s švedskim poslanikom v Buenos Airesu. V Buenos Airesu vlada velika razburjenost, toda ljudstvo je mirno. Časopisje imenuje švedsko vlado največji diplomatizem, odkar traja vojna. Argentine vlada se bo danes bavila s tujimi zadevami.

Washington, 9. sept. — Vlada Združenih držav je večerj presegla svet z odkritjem, da švedska vlada na skrivnem pomaga kajzerju pri podmornem potapljanju parnikov. Odkritje predstavlja v važnosti znano Zimmermannovo pismo, ki je hotelo Nemčiji nahujskati Mehiko proti Združenim državam.

Državni tajnik Lansing je obelodanil tri brzojavke, ki jih je poslal nemški poslanik grof Luxburg v Argentini v Berlin čez švedsko poslaništvo, iz česar je jasno kot beli dan, da je švedska vlada pomagala Nemčiji. Nemški poslaniki in diplomati so izročili svoje zapne depeshe švedskemu poslaniku, ki so jih potem pošiljali kot svoje uradne stvari švedski zunanji ministru v Stockholm, od koder so romale v Berlin. Na ta način je menda švedska vlada služila Nemčiji vsa tri leta vojne, kar pomeni, da je bila njena tajna zaveznica, dasi njena vlada je v javnosti vstrajala kot nevtralna.

Brzojavke iz Argentine vsebujejo informacije o odhodu argentinskih parnikov s priporočili nemškega poslanika, da jih Nemčiji potopi tako, da ne ostane na njih sledu. Kako je ameriška vlada dobila te brzojavke, je še vedno tajnost.

Lansingova izjava sledi: "Državni departament je dobil pete brzojavke grofa Luxburga, nemškega poslanika v Buenos Airesu, katere je poslal v Berlin. Razglavljanje vredno pa je, da so te brzojavke poslale potom švedskega poslaništva v Buenos Airesu kot uradne švedske depeshe v Stockholm. Prevedena vsebina dotičnih brzojavk je sledeča:

19. maja 1917. Št. 32. Tukaj vlada je oprostila nemški in argentinski parnike, na katerih je bilo deset straž. V javnem mnenju je nastala velika izprememba, odkar je rešena zadeva parnika "Nemce Protegido. Argentinijska vlada je dovolila svojim parnikom, da se bližajo Bordeauxu dva nemška parnika Oran in Guado, ki sta odšla od tujke 21. januarja. Na morju bosta opremljena z zastavo. Prosim, da pošljete ti ladji, ako je mogoče, da ne potopite ju tako, da ne bo sledu na njima sledu (spurio venenkt). — Luxburg.

2. julija 1917. Št. 59. Izvedel sem iz nezanesljivega vira, da je tukaj izvršujoči minister za za-

nanje zadeve, ki je notoričen osel in anglofil, izjavil na tajni seji v senatu, da bo Argentina zahtevala garancijo od Berlina, da naše podmornice ne bodo več potopile nobene argentinske ladje. Če Nemčija ne da garancije, bo Argentina pretrgala diplomatske vezi. Jaz priporočam, da odklonite vsako garancijo in če je treba, povabite Španijo za posredovanje. — Luxburg.

9. julija 1917. Št. 64. Odklonite odgovor na argentinsko noto brez vsakega nagibanja za koncesije, dokler ne dobite mojih nadaljnjih poročil. Izprememba v ministru je mogoča. Kar se tiče argentinskih parnikov, priporočam, da jih prisilite nazaj, ali pa potopite brez kakakega sledu, če jih ne želite pustiti skozi. Vse ladje so majhne. — Luxburg.

Resne posledice.

Posledice tega razkritja so silno resne. Nesramno spletkarenje nemškega poslanika v Argentini lahko privede nove države v vojno. Razmerje med Argentino in Nemčijo je bilo zdaj takšno, da je Nemčija obljubila plačati nekaj potopljenih parnikov z namenom, da odvrne diplomatski prelom, ki je neprestano grozil od meseca maja.

Lansing je v soboto popoldne izročil kopije omenjenih telegramov argentinskemu poslaniku Naonu, kateri je vsebino takoj razglasil v Buenos Airesu. Razume se, da ne bo argentinska vlada mirovala ne eno minuto, ko dobi uradno potrdilo tega razkritja. Tukaj so docela prepričani, da bo grof Luxburg dobil potni list iz morda bo odslovljen tudi švedski poslanik baron Lowen v Buenos Airesu.

Dejstvo, da je švedska vlada služila kot orodje za zločinske intrige kajzerjevih spletkarjev v neutralnih državah, je silno presenetljivo vladne in diplomatske kroge v Washingtonu. Javna tajnost je bila, da švedska simpatizira z Nemčijo ves čas, odkar traja vojna; vendar pa ni zaveznikom bilo znano, da na skrivnem sodeluje z Nemčijo kot aktivna zaveznica. Angleška vlada je nekaj takega slutila že leta 1915, ali direktnih dokazov ni bilo. Zdaj so pa dokazi tukaj in švedska vlada je bila večerj obveščena.

Tukaj krožijo glasovi, da bo Amerika poslala oster protest Švedski, ako ne morda ultimatum. Drugo, kar se lahko zgodi, je, da naša vlada ustavi popolnoma ves izvoz živeža na Švedsko. Švedski poslanik ni bilo vstavljen v Washingtonu. V poslaništvu so rekli, da je odšel "za tri tedne nekam na počitnice". Axel Robert Nordvall, načelnik švedske komisije, ki je prišla v Ameriko beračati za milejši embargo na izvoz blaga v Švedsko, izjavlja, da švedski poslanik v Buenos Airesu "najbrže ni vedel vsebine omenjenih telegramov in da je bil vsekakor napačen."

Veliko razburjenje v Argentini. Buenos Aires 9. sept. — Sinoči so časopisi prinesli vest iz Washingtona o intrigah nemškega poslanika. (Dolje na 2. strani, 6. kolona)

TRI MILJONE MOŽ POD OROŽJEM SPOMLADI.

Vojni departament ima načrte za 3.000.000 mož ameriške armade prihodnje spomladi.

NOVA VEŽBALIŠČA.

Washington, D. C. — Vojni tajnik Baker se je odločil, da imajo fantje in mošje, potrjeni v narodno armado, pravico, da postanejo oficirji. V nekaj dneh izda posebne instrukcije v tej zadevi na poveljnike narodne ormade. Vojni tajnik pripravlja tretje vežbališče za oficirje. To pomeni, da bo poklicana pod zastavo 3. armada, ki bo štela 500.000 mož. Kandidatje, ki se sedaj vežbajo za oficirje, bodo dodeljeni drugi armadi 500.000 mož, ki bo pozvana pod orožje kmalu v začetku prihodnjega leta.

V tretjem vežbališčnem oficirskem taboru bodo oficirski kandidatje vzeti izmed potrjenih mož in fantov.

V podučnih krogih govore, da ima vojni departament v načrtu, da bo štela spomladanski ameriška armada 3.000.000 mož.

Dokler traja vojna, bo poklicana armada za armado pod orožje, tako, da bodo Združene države imele vedno armade v taboriščih, ki se vežbajo.

OČE PREKLINJA SVOJ NAROD.

New York, N. Y. — Rudolph Rubino je bil star petnajst let, ko je prišel v Ameriko. Tukaj se je oženil in rodil se mu je sin Rudolph. Ko je harvardska emota "Ameriškega rdečega križa" odšla v Francijo, je šel z njo tudi njegov devetnajstletni sin Rudolph.

Te dni je došla vest, da je njegov sin padel. Rudolph ni bil ubit v bitki, tudi ni padel na bojišču. Delal je v bolnišnici "Rdečega križa" daleč za fronto. Rdeči križ je bil do sedaj sveto znamenje v vojni. Ali nemškemu kajzerju ni nič svetega na svetu in "Rdeči križ" ne brani nikogar več pred njegovo krivičnostjo. V minotem tednu so nemški letalci dvakrat napadli bolnišnice "Rdečega križa" z bombami, kljub temu, da je nad vsako vsako bolnišnico napravljen velik rdeči križ, ki naznanja, da notri leže bolniki in ranjenci. Pri teh napadih je bil ubit tudi 19-letni Rudolph.

Ko je došla vest, da je Rudolph ubit, je mati zaplakala, oče se je pa obrnil proč s strašno kletvico na ustih in klet je strahotni narod, iz katerega sam izhaja, ki nima poguma, da se upre svojim višjim, če mu ukažejo izvršiti tolovajski čin.

V bolnišnici so ležali Francozi, Angleži in Nemci. Tako so nemški letalci morili svoje lastne ranjene brate.

Napad na bolnišnico iz zraka ostane v zgodovini zapisan kot eden najbolj strahopetnih razbojniških činov, kakršnega se nima muje še navadni cestni ropar. Morala človeka, ki ukaže izvršiti napad na ranjence in bolnike, je daleč pod normalno cestnega tolovaja.

ŽUPAN OBOŽEN RADI IZGREDOV.

Bellefonte, Ill. — Velepora je obtožila Mollmana, župana v E. St. Louisu, radi izgrediv v Aast St. Louisu. Obtožnica mu očita, da se ni poslužil potrebnih sredstev, da ustavi izgrede.

VREME.

V pondeljek oblačno in hladno. V torek jasno in gorkješe. Svezni severni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah povprečno 50.

ZBOROVANJE NOVE DEL. ORGANIZACIJE.

Konvencija v Minneapolisu je naredila križ čez pacifizem, dokler grozi avtokracija Nemčije.

POZIV NA AMERIČANE.

Minneapolis, Minn. — Na konvenciji "Ameriškega delavskega združenja za demokracijo", so se sešli voditelji strokovno organiziranega delavstva, mnogo znanih advokatov, kot Clarence Darrow, Walsh itd., ki so vedno zagovarjali delavce, če so jih preganjali kapitalisti, in mnogi socialisti, ki se ne strinjajo s pacifizmom in vidijo v nemški avtokraciji, nemškemu militarizmu in pruskemu junckerstvu največjo nevarnost za napredek človeštva in svobode vseh narodov.

Konvencija je izdala poziv na vse Američane, da se pridružijo temu gibanju. V apelu so naslednje markantne točke:

"Če hočemo zmagati v vojni, moramo razumeti pravilno besede predsednika," to ni armada, ki jo moramo pripraviti in vežbati, to je narod!"

"Nič manj kot združeno, lojalno službo vsake koristne roke in misli in lojalno podporo vsakega poštenega srea potrebujemo, da dosežemo cilje demokracije."

"Odkar so Združene države stopile v vojno, je predsednik ob treh prilikah jasno povedal ameriški namen, cilje, ki morajo biti zapopadene v miru, s katerim se strinjajo Združene države."

"V svoji ruski noti je svaril proti miru, ki ga želi nemška militaristična sila, ki bi uničil ameriške cilje, radi katerih so Združene države vstopile v vojno, in bi izpostavile narod veliki nevarnosti bodoče nemške agresivnosti."

Po komentiranju note poziv zaključuje:

Mi, možje in žene v strokovno delavskem in socialističnem gibanju, organizirani v "Ameriškem delavskem združenju za demokracijo", predlagamo to poročilo vašim tovarišem državljanom, izjavljamo, da v vsi zgodovini ne najdemo, da je vlada, ki je vstopila v vojno, ali da je v teku vojne povedala svoje cilje tako do ločno in jasno, kot jih odkritosrečno povedo te izjave. Pozivljamo, da vsi važni in posebni cilji, ki so izročeni, soglašajo z velikimi ideali demokracije in mednarodnosti, za katere je ameriško delavsko gibanje vedno bilo in ki tvorijo njegov temelj.

Mi se veselimo, da svečano priznavamo načelo popolne avtonomije in neodvisnosti narodov. Le na temelju tega ženeroznega nacionalizma se lahko zgradi dragoceni internacionalizem."

8 KUHANJEM VISKE SO PRENEHALI.

Peoria, Ill. — V soboto ob enajstih ponoči so nehali s kuhanjem viske v vseh žganjarnah.

Žganjarski baroni so odvezali velike množine viske od poročstva, kljub temu pa pojde cena za visko navzgor po znanem zakonu kapitalizma, da je povpraševanje na trgu večje kot pa ponudba.

RAZSTRELBA V ARZENALU.

Philadelphia, Pa. — V frankfordskem arsenalu se je dogodila razstrelba, ki je razdejala pet poslopij. Trije delavci so mrtvi in nad trideset je ranjenih.

DETE JE UTONILO V ŠEST PALCEV GLOBOKI VODI.

Pittsburg, Pa. — Dvajset mesečnega Rajmunda Laceyja so iskali skoraj dve uri in ga našli končno mrtvega v mali mlaji na dvorišču, v kateri je bila voda le šest palcev globoka.

ITALIJANI VRZENI NAZAJ. RUSI USTAVILI NEMCE NAD RIGO.

Nova francoska zmaga pri Verdunu. Dunaj poroča, da so Italijani izgubili pozicije na Krasu. Bitka okrog Sv. Gabriela se nadaljuje. Rusi so se zakopali v jarke na novi fronti nad Rigo.

London, 10. sept. — Iz gotovih virov javljajo, da so nemške podmornice potopile od 1. feb. do konca avgusta 4.500.000 ton zavezniških in nevtralnih ladij.

London, 9. sept. — Avstrijski vojni stan je poročal v soboto čez Amsterdam sledeče: Naše čete so večerj v tesnem spopadu mož proti možu potisnile Italijane meter za metrom z gore Sv. Gabriela. Opoldne je sovražnik pobegnil čez Dol proti zapadu, toda prišel je pod uničevalni ogenj naših topov. Italijani so koncentrirali sveže rezerve in še enkrat napadli goro ob osmih zvečer z velikimi izgubami.

Sovražnik je bombardiral goro dan in noč s težko artilerijo; danes jutraj je dosegel sovražni ogenj višek silovitosti. Sv. Katarina je tudi bila pod sovražnim ognjem. Napad na Panovec in Selo je bil odbit z lahkoto. V okolišju Grmade so naše čete z drznim napadom reokupirale ozemlje, ki so ga vzeli Italijani tokom enajste bitke ob Soči. Sovražnik se ne more več bahati, da je osvojil tudi en meter zemlje. Zastonj se je trudil sovražnik, da bi ponovno vzel, kar je izgubil; vsi njegovi napadi so se razblinili pod našim ognjem topov in ročnih granat. V okolišju Grmade smo danes ujeli 160 častnikov in 6300 mož. Italijanski letalci so večerj zopet bombardirali Trst.

Rim, 9. sept. — Uradno poročilo vojnega stana: Večerj so naše čete nadaljevale pritisk severno-iztočno od Gorice; sovražne linije so bile neprestano pod našim topniškim ognjem. Na Krasu so bili artilerijski dvoboji. V dolini Conceli, zapadno od jezera Garda na tirolskem bojišču, smo odbili lokalne napade na naše stražne pozicije. — Tekom sedanje ofenzive smo ujeli do 30.672 Avstrijev, med katerimi je 858 oficirjev. Velika količina materiala in topov, ki smo jih vplenili, še ni preenjena.

Rim, 9. sept. — General Cadorna javlja, da je Avstrija izgubila 120.000 mož — ubitih, ranjenih in ujetih — odkar traja enajsta italijanska ofenziva od 9. avgusta. Te številke značijo veliko izgubo avstrijske vojske sile in pojasnjuje dejstvo, zakaj je Avstrija prosjala v Berlinu za pomoč.

Najsilnejše bojevanje se zdaj vrši na dveh krajih: okrog gore Sv. Gabriela in južno od Grmade. Sv. Gabriel je še vedno velika ovira za Italijane. Najmanj petkrat so že imeli to goro v svojih pesteh, toda avstrijski protinapadi, ki so bili izvršeni brez oziroma na izgube življenja, so jih vsakokrat vrgli z gore. Najhujše protinapade pa izvršujejo Avstrije v okolišju Grmade. Tam so vrgli v boj nove in izbrane čete, ki so po večini nemške. Avstrije gotovo čutijo, da je Trst izgubljen, če sovražnik dobi Grmade in zato so tamkaj koncentrirali svoje največje sile, da ustavijo Italijane.

Rusi so ustavili Nemce nad Rigo.

Petrograd, 9. sept. — Nemške bojne ladje so pod ognjem ruskih obrežnih topov v zalivu Rige. Ruske torpedovke so odkrile nemške podmornice in druge manjše ladje, ki so se blizale Irbensku,

toda ruske baterije so jih prisilile nazaj.

Nemške čete so se ustavile severno od Rige; edino še sovražna kavalerija zasleduje Ruse, ki so se naglo zakopali v strelske jarke med Vendenom in Rigo. Nemci menda čakajo, kako izpade njihova ofenziva v okolišju Dvinsk. Ruske obrambne čete so se utrdile pri Dvinsku, kolikor so se najbolj mogle in bramba te trdnjave se bo vršila do skrajnosti.

Vojni stan poroča: Nemci so se ustavili na fronti pri Rigi. Edino sovražna konjenica se še približava ruskim pozicijam. Na ostalih krajih severne fronte ni materialnih izpremenb. Na rumunskem bojišču so bili topniški boji in praske med stražami.

Na obrežju baltičkega morja je bilo 23 sovražnih eroplanov na oglednem poletu nad Cerelom, Arensburgom in Kujvasto. V zalivu Rige je pet nemških letalcev napadlo naše torpedovke, ali brez uspeha. V bližini Arensburga so naši topničarji zrušili sovražni eroplan; padel je v plamenu. Naše obrežne baterije v Irbensku so odpodile flotilo sovražnih ladij brez vsake izgube na naši strani.

Berlin čez London, 9. sept. — Med Baltikom in Dvino je naša kavalerija v dotiki z Rusi zapadno od Venden, blizu Bendinga, Nikave in Neuheidendorfa, kjer sovražnik dela zakope z veliko naglejo. V okolišju Dvino so Rusi ostavili pozicije do točke zapadno od Kokenhusena, dvanaest milj iztočno od Friedrichstadta. Število vpljenih topov na bojišču Rige je naraslo na 316.

Na rumunski fronti se vrše topniški boji.

Nova francoska ofenziva pri Verdunu.

Pariz, 9. sept. — General Petrain je večerj zavdal Nemeem nov, silovit udarec na verdunski fronti med Beaumontom in Bezonvauxom na istočni strani reke Mase. Francoski napad je bil izvršen na blizu dve milj široki črti in Francozi so okupirali ves gozd Champs in ostali del črte, ki dominira gozd Caurlerres; 500 Nemeem je bilo ujetih. Na zapadni strani Mase se nadaljuje bitka.

London, 9. sept. — Strašna kanonada na Flanderskem se vedno traja in kot kažejo znamenja, čakajo Angleži le suhega vremena, preden zopet udarijo z veliko silo v okolišju Ypresa. Mogoče je bil izdelan načrt za istočasno ofenzivo s Francozi, ki so večerj ponovili napade nad Verdunom, toda gosta megla na flanderski fronti, ki je onemogočila zračne operacije, je zadržala pešce v zakopih.

Vojni stan poroča o vročih bojih med patruljami na več krajih belgijske fronte in pri Gaverllu. Nemci so bombardirali Lange-marek.

Berlin čez London, 9. sept. — Nemški vojni stan javlja, da so bili Francozi uspešni v svojih napadih n gozd Champs nad Verdunom, kjer se še nadaljuje bitka, toda severozapadno od Bezonvauxa in gozdu Fosse so bili odbiti. Francoske izgube so bile izredno velike. V Flandriji je gosta megla onemogočila infanterijsko bojevanje, toda topniška bitka.

(Dolje na 3. str., 1. kol.)

LJUBEZEN IN RODOLJUBJE.

Spisal Fran Govékar.

XI.

Po nekaterih hišah v Taboru so bili nabiti beli lepaki, ki so v velikih, višnjevih in rdečih črkah naznanjali meščanom, da bo čez teden dni v čitalnici "sijajen koncert z gledališko predstavo in plesom" v korist ženskim trojčkom neke delavke Dolžanove predilnice, ki je umrla v otroški postelji.

Kot nekaj posebnega pa je bilo čitati v podpisane osnovnem odboru sama ženska imena: predsednica gospa Marija dr. Pavlinova, podpredsednica Kresova Minka, tajnica Malka Skorčeva, blagajnica Nežika Prelesnikova, odbornici: gospa Megla in gospica Ana Dolžanova.

Baš nocoj je imel veselilni odbor zopet svojo sejo.

Gospa Pavlinova je povabila odbornice nocoj izjemoma v svojo sobo, dočim so zborovale doslej vedno le v odborovi sobi čitalnice.

Malo pred osmimi so začele prihajati.

Prvi sta bili bujna in bledekasta notarjeva Malka pa davkarjeva Nežika. Nežika je imela sloko, dolgo telo brez najmanjših oblik, majhne sivke oči, velik nos in majhno nazaj pomaknjeno brado. Tako je bila nekako podobna ptici flamingu.

Ker sta bili neločljivi prijateljici, sta se nosili vedno enako. Pozimi in poleti sta imeli obleke iste barve, istega kroja, istih nakivov, istih klobukov in istih slamnikov. Ker je bila jedna životna, tolsta, druga pa mršava, morala je biti jedna njiju vedno žrtva okusa druge.

Nocoj sta prišli obe v rožnati toaleti, ki je bila na prsih in na hrbtu trikotno izrezana; na mestu izreza pa je bil vstreljalec, pod vrtno in za njim zaokroženo izrezani trikotnik najfinje, svilene in prozorne senčice. Dočim je spominjalo bujno Matkino opravo in njeno tolsto, napeto oplečje čarov dunajskim otrokom dobrodošli hanaških dojm, gledalo je Nežikino oglati okostje nekam brezupno skozi trikotne luknjice.

Pavlinova "Mieika" — zdravnikova soproga — ju je sprejela v koketnem sinjevišnjevem neglizljeju, ki je bil okoli vratu in po sredi do tal obrobjen s širokimi mehkiimi čipkami. Roke je imela gole do lakti in brez nakita.

Ko sta odložili prijateljsko čipkasto klobučko, je vprašala zdravnica:

"Kako vama gre poloneza?"

"Ah, divno!"

"Ah, krasno!"

Odgovorili sta obe hkrati.

"Malka je prava umetnica, gospa!"

"Ah ne, Nežika je mojsterska pianistinja!"

"Ah, Malka, kakaj ne govoriš istine! — Ti si angelj ponižnosti!"

"Dušica, nikar me ne povišuj, ko ve itak ves Tabor, da nimaš para na klavirju!"

"Malka!"

"Nežika!"

Zdajci sta si ležali v objemu ter se med solzami poljubovali.

"Veseliš me bo, če se točka lepo posreči," je dejala Pavlinka, ki je bila takih genljivih prizorov med zaljubljenima starima devicama že vajena. "Vajina točka je težka in elegantna. Uverjena sem, da vaju "Slovenski Branik" še posebno pohvali."

"Oh, Malka, v časniku bova!"

"Oh, Nežika, ves svet bo najini imeni čital — skupaj!"

"Skupaj!"

In iznova sta se začeli objemati in poljubovati.

"Da, skupaj, a ne samo pri igranju na klavirju," je rekla zopet zdravnica, ko je poleglo ganjenje.

"Kje pa še! — Moj Bog, kje pa še!" sta izpraševali; tedaj pa so se odprla vrata, in v sobo sta prihrumeli lekarnarjeva Karla in kavarnarjeva Tončka. Obe sta bili še kratkokrili deklici z velikanskima slamnikovima na plavalnih glavah.

"O, gospa, — papa mi je naročil dolgo, do tal segajočo krem-obleko! To bom lepa!" — je hitela pripovedovati Karla razjarjenih lic.

"In jaz tudi!" je dejala naglo Tončka. "Sedaj pa nisva nič več deklici, ampak gospodični, kaj ne?"

"In vikati naju mora vsakdo, kaj ne, gospa?"

"In ne sme mi reči: 'ti — Tončka,' — nego 'prosim, gospica Seidel,' — kaj ne?"

"Da, da, z dolgo toaleto postaneta celi dami!" jima je pritrdjevala sune zdravnica. "In vajin dvospev?" je vprašala dalje srečni punčiki.

"Gospod Kočevar naju je grozno pohvalil," je odgovorila Tončka, stojčica pred zrcalom. "Veste, kaj mi je dejal? — Da bom še druga Adeline Patil!"

"Jajmene!" se je začudila Pavlinka. "Ali je res tako rekel?"

"Res, res, gospa, — Karla je bila poleg, ko mi je dejal tako. — Ali tista Patil lepo poje?"

"Prislužišla si je s svojim petjem milijone!"

"Jedetka! — Jaz — pa milijoni!" je vzkliknila Tončka ter se zavrtela na peti.

"In kaj je meni rekel, — ne poveč?" se je vteknila naglo Karla z rahlo nevoščljivostjo. "Me ni je pa dejal, da postanem slovenska Materna!"

"Joj, joj, ta gospod Kočevar! Kaj si vsega ne izmislil!" se je smejala Pavlinka, videča kako resno smatrata nalivni deklici Kočevarjevo žaljivo laskanje. "Želim ti tudi toliko sreče, kakor jo je imela slavna Materna!"

"Ali si je Materna tudi prislužila milijone?"

"Milijone cekinov, pa osvojila si milijon možkih sreč!" je pretiravala šalčica se zdravica.

"Ah!" je vzdihnila vsa blažena Karla. To bo življenje! — Milijon cekinov! — Vsak dan si pojdem kupit najmanj deset krofov!"

"Jaz, padvajset makovih rogov!" je dejala Tončka, in oči so se jima bliskale v zavesti nepopisne bodoče sreče, ko bosta pojeli na dan toliko krofov in toliko sladkih rogov.

Tedaj pa so vstopili Kresova Minka, Kres, Kočevar in odgojitelj Muhovnik.

"Gospa kontrolorka se opravičuje, da ne more priti. — Da pa se z vsem strinja, kar sklenemo," je sporočil Kočevar.

Kres pa je opravičil Ano Dolžanovo, ki ima preveč opravka.

Sedli so torej za mizo v krogu. Tajnica Malka je položila važno pred se snopič papirja in svinčnik, blagajnica Nežika pa drobno knjižico in možniček.

In Pavlinka je vstala ter izpregovorila: "Otovorjajoč nocojšnjo deveto sejo, pozdravljam vse gospice odbornice in gospode odbornike slavne čitalnice. Mnogo truda nas stane ta veselica, katero smo sklenile prirediti v korist ubogim, zapuščenim otroci. A zavest, da bo blagoslovljeno naše delo, naj nas navdušuje i nadalje!"

Zatem sta čitali tajnica in blagajnica vsaka svoje poročilo, ki se je odobrilo brez ugovora.

Potem pa je zopet vstala Pavlinka:

"Po dogovoru z navzočimi gospodi odborniki čitalnice vam sporočam nocoj še nekaj novega. Gospod Kočevar mi je svetoval, naj sprejmemo v spored namesto igre novo točko: Živa podoba."

"Krasno — divno!" sta vzdihnila hkrati Malka in Nežika.

"Ker sta za to idejo tudi gospod Kres in gospod Muhovnik, bom predlagala pozneje, da se sprejme," je govorila dalje Pavlinka. "Sedaj pa prosim gospoda Kočevarja, naj nam ponovi še jedenkrat svojo idejo!"

"Gospice, moja ideja je za to priliko prav umestna ter napravi na naše občinstvo izvestno velik vtisk," je začel Kočevar. "Mislim si jo pa v izvršitvi tako-le: Na siromašni postelji leži mrtva mati blelih, prepalih lic; vsa bolest prebitih muk in vsa tuga radi osirotelih otrok se ji čita iz obraza. Nad njenim zaglavjem plove "angelj smrti", kazejoč z jedno roko proti nebu, z drugo pa na tri angjele, ki drže, stoječ ob njenem ležišču, v svojih naročjih njene trojčke. — To bi bila moja ideja, gospice!"

"Divna — krasna — zares lepa," so se odzvale gospice odbornice.

"Menim torej da se že nocoj pomenimo o posameznih vlogah in kostumih v tej živi sliki," je izpregovorila iznova gospa predsednica.

"Dobro, gospod pesnik bo smrti angelj!" je zmirala porogljivo Prelesnikova Nežika.

"Ne, gospod pesnik vo imel svojo važno vlogo za kulisami," je priteknil Kres.

"Za kulisami? — Kakor želi gospoda," je depal ponižno Muhovnik.

"Da, tam boste prižigali rdeč in zelen bengalični ogenj ter tako obdajali z bajnim čarom uprav poetično vso sliko," je razlagal Kočevar.

"Divno — krasno!" sta javkali stari devici ter se pritiskali druga k drugi.

"Pa odkod vzamemo mrtvo mater?" je vprašala skrbljivo lekarnarjeva Karla.

"Stara Babnikova je danes umrla — morda bi jo nam posodili za jeden večer," je svetovala Tončka.

"Vsi so se zasmejali. Kočevar pa je dejal: "Vloge sem razdelil takole, gospice! — Mrtvo delavko bo predstavljala gospica Malka..."

"Jaz pa angelja?" je vprašala naglo Nežika s svojim ptičjim obrazom.

"Ne, gospica Nežika botretji angelj," je odgovoril Kočevar.

"O, o, potem pa ne nastopiva!" sta javkali prijateljici. "Midve sva vedno skupaj."

"Bodi torej, ker ne gre drugače," je pristal nejevoljno Kočevar. "Gospica Malka bo delavka in gospica Nežika smrti angelj. Prvi angelj bo ob vznožju postelje bo gospa Pavlinova, drugi gospica Karla, tretji pa gospica Tončka."

Zadovoljne so bile.

"Ali bi ne bilo dobro za povzdigo celotnega vtiska, da bi igral za kulisami gospod Kočevar na harmoniju žalostinko "Nad zvezdami!" je pri-dejal idealni Muhovnik.

"Da, to bi bilo krasno!" sta vzkliknili prijateljici.

"Je li kdo proti predlogu gospoda pesnika?" — Nihče. Gospod Kočevar bo torej moral prevzeti vlogo orkestra," je dosodila predsednica.

Kočevar se je porogljivo namuzal ter se molče priklonil.

Zatem so se domenili glede kostumov.

Ko se je še enkrat dvignila predsednica ter se zahvalila odbornicam in odbornikom, je sejo zaključila.

Poslovili so se. Drug za drugim so stopali nazvalj po ozihi stopnicah, katere je pihlo razsvetljevala oljnata leščerba. Prišedši na ulice, so si zaklicali "Lahko noč!" ter se razšli.

Kres je šel še pogledat k Dolžanovim. Pri-družil se mu je Muhovnik.

"In Vaš prolog, gospod pesnik? — O njem se nismo nocoj kar nič menili," je dejal Kres med potjo.

"O, oddal sem ga gospé predsednici že pred enim tednom: tristo stihov v jambični in anapestični meri, z zgodovinskimi vpletki in modroslovskimi refleksijami," je odgovoril učitelj.

"Pa tako naglo ste ga spisali?" se je čudil Kres. "Tristo stihov — to ni igrača!"

"Komur vdiha Muza pesniškega duha, tistemu je vse igrača." — Sicer pa imam pripravljeno vedno tri prologe. In iz teh sestavim za vsako priliko novega. Navadno napišem le nov začetek in nov konec — pa je!"

"Zakaj pa ničesar ne objavite?"

"I, saj bi, saj bi!" je hitel Muhovnik. "Pa kaj hočem! — Nove talente povsod zatirajo in preganjajo iz zavisti in bojazni, da bi ne otemnela slava starih literatov. Razen tega pa se še zahteva: "bodi modern! — bodi realist!" — Vidite, tega pa nočem. Jaz sem in ostanem idealist!"

(Dalje sledi.)

Rudarske zgodbe.

J. Koettgen.

(Konec.)

Nadzornik je vzel s seboj kanarčka. Jaz sem nesel podgano v kletki. S podgano se gre lahko trikrat delj. Kanarček pogine kmalu. Kadar pride kanarček v nevaren zrak, prične frfotati, evliti in mrtev je. Podgana je trdnost, ne izdihne tako naglo. Kadar ji postaja neprijetno, je vsa nemirna, koleba kakor pijanec, potem postane divja, grize žico kletke in tik pred smrtjo se vzpne na zadnji nogi kakor pes. Kadar se postavi podgana na zadnji nogi, tedaj je čas za beg.

Ali k stvari. Kmalu sva dospela na kraj kjer je bil napis. "V pondeljek ob pol devetih 31 mož pri življenju," tako se je glasil napis. Zapustil sem nadzornika in odšel sem dalje. Na rokah sem imel pritrdjen trak.

Nekaj korakov dalje sem našel drugi napis, iz katerega sem zvedel, da je ob dveh popoldne bilo še vseh 31 mož živih.

Sto metrov dalje sem uzi pri-zor, da mi je zledenela kri po žilah. Pred menoj je ležalo skrbno nakopičenih 30 trupel. V kotu so stale v najlepšem redu svetilke, rovnice in kotlički za jed. Nekoliko v stran je ležalo nago truplo, najbrže oni, ki je izdihnil zadnji. On je skrbno zložil trupla svojih tovarišev. Končno je moral zblazneti in misliti, da je doma, ker obesil je svojo obleko, da bi se posušila. Nato je umrl.

Ko sem se vrnil na mesto, kjer sem zapustil nadzornika, ga ni bilo več. Najbrže je mislil, da se mi je kaj zgodilo, ker se ni trak nekaj časa premikal. Ob vrodu v rov sem res našel na rešilno moštvo.

Popoldne smo spravili trupla iz rova.

Mlad človek, ki je bil pravkar dovršil rudarsko šolo, me je iskreno prosil, če me sme spremiti. Odsvetoval sem mu in rekel, da celo-močni može omedlevaro, o groznih prizorih. Ali ni odnehal in tako sem ga vzel s sabo.

Ko sva dospela v rov, je skušal dijak dvigniti truplo težjega moža. Pokazal sem mu, kako naj ravna.

Treba je veliko previdnosti, da trupla ne razpadejo. Postaviti se je treba h glavi, roke potisniti od zadaj pod hrbet, komolec je treba stisniti, da se prime glavo.

Mladi človek je storil, kakor sem mu rekel, a truplo je bilo pretežko. S komolci je gibal, glava je vrtlo zabobnela po tleh in se odtrgala od telesa. Diak je izgubil ravnotežje — morda je bil tudi prestrašen — in padel je z glavo na stromešno truplo.

"Strašno," je kriknila gostilničarka in zakrila obraz.

Herbert je nadaljeval: "Mladenci smo nesli na zrak, omedlel je. Tri mesece je bil potem bolan in nič ni hotel jesti. Slišaš, sem, da je zapustil svoj poklic."

"Grozno, grozno," je stekala gostilničarka, "vso noč se mi bo sanjalo, o teh strašnih dogodkih."

"Da, grozno je bilo, če se spominam na to," je pritrdil Herbert. "In potem obrzi trupel!"

"Toda mislim, da mene ne razburja to stvar toliko, kakor večino drugih ljudi. Vedno me pošilja k temu žalostnemu delu, ker ne tožim. Izkušnje so me utrdile. Prevečkrat se sam sebi zdim, da sem hudičev kurjač."

"Oh, sedaj boste pričeli še s hudičem," je dejala že vsa razburjena gostilničarka.

"No, pustimo hudiča, rudarsko življenje je že itak samo na sebi dovolj strašno. Dostikrat se sprašujemo, koliko od teh, ki sede tako zadovoljno okolo gorečega premoga, misli na krvave kaplje, ki se drže vsakega koščka te rude — na rdeče mazilo, ki goni kolese naše velike industrije. Vsak dan umrjejo po štirje rudarji v naših rudnikih, na stotine je vsak dan pobitih in ranjenih. A to ni nikakor rezultat velikih ne-zgod — te se k sreči dogajajo redko — temveč to je vsakdanji odmerek. Ta velika moritev, to grozno klanje se ponavlja dan za dnem, brez prestanka in ne-renehoma se vzdigujejo tožbe vdov in sirot proti nebu. In, koliko bi se tehnični naše pravice tehtalo človeško življenje tako malo, zlasti pa tako veliko!"

Vsihi razmišljujem o teh stvarih in jim skušam priti do dna.

Prepričan sem, da bodo naši potomeci opustili rudkopstvo — za premogom in bodo goriva izdelovali iz drugih snovi, pri katerih ne bo v nevarnosti toliko ljudi."

Jak Buskins je priklinal svojo-mu tovarišu, govoril mu je iz sra.

Dolg odmor je nastal. Hary Herbert je mirno kadil. Zunaj je besnel vihar, še hujski kakor prej. Nihče ni hotel oditi, vsakdo je hotel spraviiti misli v drug tir, preden odide k počitku.

Končno je vstal Herbert in dejal: "Lahko noč, torej. Ne zamerite nič gospa in mislite kaj prijetnega, preden se vležete, da se Vam ne bo sanjalo v mrtvih rudarjih. No, sicer pa, mrtveci se ne vračajo."

Pri vratih se je še enkrat okrenil in dejal: "Ako bi se vrnil, bi bilo to marsikateremu gospodu neprijetno."

Novice iz jugoslovanskih krajev.

Smrtna kosa. — V Ljubljani je umrl dolžroznani trgovec Avgust Agnola. Bolehal je že dolgo časa in je naposled umrl dne 18. julija t. l.

Smrt v tujini. — Vsed vojnih naporov je umrl v Sarajevu v bolnišnici 34 let star črnovojnik Ludvik Urbančič, pekovski mojster in posestnik iz Volč pri Tolminu.

Vojak utonil. — Ko je bil Alojz Vrbnjak iz Grab na Spodnjem Štajerskem doma na dopustu, se je šel kopat v Dravo. Pri "kopanju ga je prijel krč in je vtonil.

Roparski umor. — Že dolgo časa so pogrešali posestnika in mlinarja Zadraveca iz Petrijane na Spodnjem Štajerskem. Še pred Binkošti je odšel od doma po svojih opravkih in potem se ni več vrnil. Domači so bili v velikih skrbeh zaradi njega. Sedaj so pa potegnili pri Varaždinu truplo iz Drave v katerem so spoznali pogrešanega Jakob Zadraveca. Na glavi in prsih je imel veliko rano. Iz tega sklepajo da je bil na njega izvršen roparski napad. Roparji so mu odvzeli ves denar, katerega je imel pri sebi precejšnjo vsoto, kakor so izpovedale priče, katere so ga videle zadnjikrat. Orožniki pridno zasledujejo zločince.

Razno iz Leskovca. — Zadnji čas se v tukajšnji župniji zelo množe tatvine. Pred neznanimi zlikovci ni nobena stvar več varna. Zadnje čase so oropali tudi župno cerkev.

Lepo napreduje delo pri po-potre poskodovani cerkvi.

Žetev je končana, toda pridelek je slab. Slama je kratka, zrno drobno. Suša je zelo veliko škodovala žitu. Ravno tako slabo je tudi seno, otave pa skoro nič ne bo. Vinogradi so dobro obetali, toda sedaj se je začela prikazovati plesnivost, katera bo zelo škodovala grozdju.

Usoda delavca. — Pri premikanju železniških vozov na kolodvoru v Trbovljah se je ponesrečil železniški uslužbenec Franc Judeš. Hotel je podložiti železniški voz in pri tem prišel z levo roko tako nesrečno pod kolo, da mu jo je zelo poškodoval.

Hrvatsko gledališče. — Hrvatska opereta iz Osjeka, Slavonija je začela prirejati svoje predstave v hrvaškem gledališču v Zagrebu dne 20. julija.

Razpuščen občinski zastop. — Občinski odbor v Iljaševcih, okraj Ljutomer na Spodnjem Štajerskem je štajersko namestništvo razpustilo. Vodstvo občinskih poslov je poverilo županu M. Slekovecu.

Širom Amerike.

ŽRTVE ŽELEZNIŠKEGA MOLOHA.

Washington, D. C. — V letu 1916 je bilo na ameriških železnica ubitih 10.001 oseb, ranjenih pa 196.772. Več žrtve ne zahteva tudi najbolj krvava bitka.

Pasažirjev je bilo ubitih 291, ranjenih 8708; uslužbenec ubitih 2.941, ranjenih 176.923; drugih oseb ubitih in ranjenih 6.769.

Te številke povedo, da je bilo v letu 1915 manj ubitih 1.371 oseb, in 34.835 manj ranjenih.

POLICAJ, POVZROČNIK PLEMENSKIH IZGREDOV.

Houston, Tex. — Veleposkraj Harris je obtožila iz-ksa, houstonskega policaja, hudodelstev.

"Prva obtožnica mu očita, napadel Baltimore, varžan zamorskega pešpolka, drug očita, da je sodeloval pri zamoru Wallace Williams, je bil vstreljen v nedelja gredih.

TRIJE AVTOBANDITI JETI.

Chicago, Ill. — Policija la tri avtobandite, ki so salunarja. Josip Ingruit, Cottage Grove Ave. Avt-ditje so ukradli avtomobil tem so odšli na roparski pot.

ČUDEN PREDLOG.

Washington, D. C. — Hardwick iz Georgije je pe-gal senatu, da dobi vsak an-vojak \$50 mesečno nagrad-odide na bojišče v Francijo, namen je predlagal, da se d-nino posameznikov in korpa obdavči z \$842.000.000.

Ta nerodni predlog je splošno obsodbo.

Senator Nelson je dejal, meriški vojak ni najemnik, prodaja za denar.

Za predlog Hardwicka je sovalo le pet senatorjev, po-74.

STRELA JE UBILA FARMARJA.

Greentown, Ind. — Farmar Tharp je stal pred kovačnico je udarila strela vanj in ga mestu ubila.

CENA ZA SLADKOR IN VIDEDE.

Denver, Colo. — Cena za-kor je visoka, pa tudi divid-niso nizke. Great Western kompanija je naznanila tret-redno desetoletno divid-za navadne delnice. Letos s-bili delničarji že 30 odstot-ke redne dividende, navadna-letna dividenda je znašala le-tričetrt odstotka.

OTROŠKA PARALIZA RAJA V DAVENPORTU.

Davenport, Iowa. — Zdr-nemu uradu je bilo naznan-25 slučajev otroške paralize sedaj je umrlo osem otrok z-bolezni.

BAKER ZA ZAVEZNIKI.

Washington, D. C. — Za-ki so kupili večjo množino b-Cena je 25c funt.

ČREDA BIVOLOV V NEVOSTI.

Salt Lake City, Utah. — večja čreda ameriških bivol-obstoji iz 300 glav, je bila-liko nevarnosti, ko je nast-genj na otoku Antelope.

Zanetila je strela, toda po-pornem delu je bil ogenj k-omejen, ki je poleg bivolške-de ugrožal še 400 konj in-1 glav goveje živine.

Za zabavo in kratek čas.

Brihten mož.
Mož: Alo stara, pojdi bova-še vsak pol litra.
Žena: Nočem; pij ti sam.
Mož: Pa dobro. Halo kri-prinesite mi liter vina, pa hito.

Bi ga našli:
A: Oni zrakoplovec bi bil gubljen, če bi padel iz zraka-va.
B: — O, ne! Bi ga kmalu u-razred.

Nemogoče.